

ἀποπαστρέύω πολλαχ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. παστρέω.

Παστρέω, καθαρίζω ἐντελῶς πολλαχ. : Ὅσο νὰ ἀποπαστρέψω τὸ σ'τάρι μὲ πῆρε ἡ νύχτα πολλαχ. || Παροιμ. Τοῦ φειγῆ νὰ βάνης κι ἄλλες ψεῖρες, ἂν τὸν ξεψειριάσης, κακὰ κάνεις, μὰ τὸν παστρικό ν' ἀποπαστρέψης καὶ θενά 'σαι πάντα κερδεμένος (ὁ δι' ὀκνηρίαν κακοπαθῶν εἶναι ἄξιος τῆς τύχης του, ἄξιος βοηθείας εἶναι ὁ παρὰ τὴν προσπάθειάν του μὴ ἐπαρκῶν) Ζάκ. Συνών. ξεπαστρέω.

ἀπόπασχα ἐπίρρ. σύνηθ. ἀπόπασκα σύνηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. Πάσχα.

Μετὰ τὸ Πάσχα : Παροιμ. Νά 'χα τὸ Πάσχα νὰ 'τρωγα κι ἀπόπασχα νὰ 'φόρουνα (ἐπὶ στερήσεως τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ κοινοτάτων) Ἡπ. Συνών. ἀπόλαμπρα 1, ξέλαμπρα, ξέπασχα.

ἀποπατητός ἐπίθ. ἀμάρτ. 'ποπατητός Σύμ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀποπατητός = βαρύς, ἰσχυρός. Πβ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 222 (ἐκδ. G Wagner σ. 149) 'ραβδέας ἀποπατητάς μεγάλας σὲ φορτώνουν.

Ἀκίνητος, ἐπίμονος : Ἐκάετον 'ποπατητός ὥστε κ' ἔκαμέν του τὴν δουλειάν του (ἐπέμενε ἕως ὅτου κτλ.)

ἀποπάτι τό, (I) Σύμ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποπατῶ καὶ τῆς καταλ. -ι.

Τὸ μέρος τοῦ οπογγαλιευτικοῦ πλοίου, ὅπου ἰστάμενος ὁ δύτες εἶναι ἔτοιμος νὰ καταδυθῇ Σύμ.

ἀποπάτι τό, (II) ἀμάρτ. ἀπουπάτ' Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀπόπατος καὶ τῆς καταλ. -ι.

Ἀποχωρητήριο, ἀφοδευτήριο : Μὴ πῆρ' ἡ ἀπουφουρά ἀπ' τ' ἀπουπάτια κι πῆγα νὰ πιθάνου. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀναγκαῖο 1.

ἀποπατίδι τό, Ἀντικύθ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀπόπατο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδι.

Ἀπόπατο 1, ὁ ἰδ.

ἀπόπατο τό, Εὐβ. (Κύμ.) Κρήτ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) ἀποπάτι Κύθηρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. πάτος.

1) Ἡ ὑποστάθμη τῶν ὑγρῶν Κύμ. Κρήτ. Κύθηρ. : Ἡ ρακὴ μας ἔχει ἀπόπατα Κρήτ. || Ἄσμ.

Μωρὴ κοντάλ' ἀνὴρ πλυτή, σαρδέλλα βρομεσμένη κι ἀπόπατα τοῦ βαρελλιού, ποῖος διάολος σὲ παίρνει ;

Κρήτ. Συνών. ἀποπατίδι, ἀποπατούδι, κατακάθι, καταπάτι. 2) Πληθ., οἱ διαφυγόντες τὰς ἀλιευτικὰς καλαμωτὰς ἰχθύες ὡς εὗρεθέντες κατωτέρω αὐτῶν, δηλ. πρὸς τὸν πυθμένα Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

ἀπόπατος ὁ, λόγ. κοιν. ἀπόπατε Τσακων.

Τὸ μεταγν. οὐς. ἀπόπατος.

Ἀποχωρητήριο, ἀφοδευτήριο : Μεταφ. φρ. Εἶναι ἕνας ἀπόπατος αὐτὸς ποῦ βρομᾷ ἀποδῶ ὡς 'κεῖ πέρα (ἐπὶ ἀνθρώπου ἔχοντος ἀκόλαστον γλῶσσαν, ἰδίᾳ αἰσχρολόγου) κοιν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀναγκαῖο 1. Πβ. ἀκριόλι.

ἀποπατούδι τό, Λεξ. Δημητρ. ἀποπάτουδο Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀπόπατο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ούδι.

Ἀπόπατο 1, ὁ ἰδ. : Τ' ἀποπατούδα τοῦ λαδοῦ Λεξ. Δημητρ. Ἐσὺ θὰ φάς τ' ἀποπάτουδα τοῦ τσικαλιοῦ Σητ. Τ' ἀποπάτουδα τοῦ γγαλιοῦ ἐπῆε κ' ἤβαλε 'ς τὸ φαεῖ αὐτόθ.

ἀποπατῶ (I) Κρήτ. Νάξ. ('Απύρανθ.) Πάρ. (Λεῦκ.)

Πόντ. (Οἶν.) Σύμ. κ.ά.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. πατῶ.

1) Ἀποσύρω τὸν πόδα, παύω νὰ πατῶ τι Πόντ. (Οἶν.)

2) Τελειώνω τὸ πάτημα (τῶν σταφυλῶν) Κρήτ. Λεῦκ. : Σ'μέρα πρὸ θ' ἀποπατ' σέμε. 3) Ἀναβιβάζω Νάξ. ('Απύρανθ.) : Ἐποπάτησέ τα ὅλα δὰ κυδῶνια ἀπάνω ; 4) Μεταφ. ἐπιμένω Σύμ. : Ἐποπάτησεν νὰ τὸν πάρῃ γαμπρό.

ἀποπατῶ (II) λόγ. κοιν.

Τὸ μεταγν. ἀποπατῶ.

Εὐρίσκομαι εἰς τὸν ἀπόπατον, εἰς τὸ ἀφοδευτήριο, ἀφοδεύω.

ἀποπαύω ἀμάρτ. 'ποπαύω Κάμπ. ('Ελυμπ.)

Τὸ ἀρχ. ἀποπαύω.

Παύω, καταπαύω : Ἄσμ.

Ποπάψετε τὰ φονικά τά 'χετε καωμένα, μὴν ἀρματώσω κάτεργα στερεᾶς καὶ τοῦ πελάου.

ἀποπαχένω Κρήτ. ἀποπαδύνω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. παχένω.

1) Ἀποβάλλω τὸ πάχος μου Τραπ. : Ἐπεπάδυνεν τὸ μωρόν. 2) Παχύνομαι λίαν, ὑπὲρ τὸ δέον Κρήτ. : Ἐδὰ ἐδὰ ἀποπάχυνε ὁ δεῖνα. Συνών. παρπαχένω.

ἀποπαχνᾶς ὁ, Στερελλ. ('Αράχ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀπόπαχνο.

1) Ὁ τρώγων πάντα τὰ βαλλόμενα εἰς τὴν φάτην ἄχυρα ἢ ἄλλον χόρτον, ὁ τρώγων καὶ τὰ ἀπόπαχνα ἀκόμη, ἐπὶ κτηνῶν : Τέτοιος ἀπουπαχνᾶς ποῦ 'ναι τρώει κι ἀπόπαχνα.

2) Μεταφ. ἐπὶ ἀνθρώπου, πολυφάγος : Κακομοῖρ' ἀπουπαχνᾶ, δὲν ἀφίνεις τίπουτα !

ἀπόπαχνο τό, Ἡπ. (Δρόβιαν.) Κρήτ. (Βιάνν.) Πελοπ. ('Αρκαδ. Βούρβουρ. Λακων.) Σκυρ. Σύρ. κ.ά. ἀπόπαγνο Πελοπ. (Μεσ.) 'πόπαχνο Εὐβ. (Αὐλωνάρ. κ.ά.) ἀπόπαχνου Μακεδ. (Καταφύγ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀράχ.) ἀποπάθνη Κάμπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. παχνί, παρ' ὃ καὶ παθνί.

1) Πληθ., τὰ ἐν τῇ φάτῃ ὑπολείμματα τῶν ἀχύρων ἢ ἄλλου χόρτου ὡς ἄχρηστα ἐνθ' ἀν. : Νὰ μαζέψης τ' ἀπόπαχνα νὰ γ' μούσωμε τὸ στρῶμα τῆς κρεββατσούλλας Σκυρ. Μὴ δὲν' ἀπόπαχνα 'ς τοῦ μπλάρ' σ' νὰ φάῃ, θὰ τ' ἀρροστήης Αἰτωλ. Βάλι καλὸ ἄχυρον 'ς τοῦ ζῶ, μὴ βάλ' ἀπόπαχνα Ἀράχ. 2) Ὀνειδιστικῶς, τὰ ὑπολείμματα τῆς τροφῆς ἀνθρώπου Πελοπ. (Βούρβουρ.)

ἀποπεδουλλιάζω ἀμάρτ. ἀποδεδουλλιάζω Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. πεδουλλιάζω.

Τελειώνω τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν ὑποδημάτων : Ἐποδεδούλλιασες τὰ παπούτσα ; — Ποδεδουλλιασμένα τά 'χω.

ἀποπεῖθω Θήρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. πεῖθω.

Ἐναντιοῦμαι, δὲν δέχομαι τὴν γνώμην τινός, ἀντιλέγω : Ἐγὼ τοῦ 'λεα νὰ μὴν ἀρνησθῇ πῶς εἶναι ψέμα κι αὐτὸς ἠπόπειθε. Μὴν ἀποπεῖθης.

ἀπόπειρα ἡ, λόγ. κοιν. ἀπόπερα Λευκ. 'πόπερου τό, Εὐβ. (Στρόπον.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀπόπειρα.

1) Ἐνέργεια δοκιμαστική, προσπάθεια λόγ. κοιν. : Θὰ τὴν κάμω τὴν ἀπόπειρα κι ὁ Θεὸς βοηθός. Μὴν κάμης τὴν ἀπόπειρα, γιὰτὶ δὲ θὰ σοῦ βγῇ σὲ καλὸ. || Φρ. ἀπόπειρα φόνου

ἢ ἀπλῶς ἀπόπειρα (ἀπόπειρα πρὸς φόνον, οἶον: δικάστηκε γιὰ ἀπόπειρα) κοιν. 2) Τόπος ἀνερευνηθεὶς πρὸς εὐρεσιν ὀρυχείου σμύριδος Νάξ. (Βόθρ.): "Ὅσες φλέες δὲ βγαίνουνε σμυρίγι τοῖς λένε ἀπόπειρες. Πάμε νὰ πιάσωμε μιὰν ἀπόπειρα.

3) Δύσκολος, στενόχωρος κατάστασις Εὐβ. (Στρόπον.): "Ἀμα εἶδι τοῦ 'πόπειρον, ἔπιοι κατὰ πάνον κὶ πέρασι (ἐπὶ ἀνθρώπου κυκλωθέντος πρὸς σύλληψιν).

ἀποπέλαγα ἐπίρρ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. πέλαγο.

Ἀπὸ τοῦ πελάγους, ἀπὸ τῆς θαλάσσης: Ἐρχεται ὁ ἀγέρας ἀποπέλαγα.

ἀποπελαγώνω Λευκ. Πελοπν. (Κορινθ.) κ.ά.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. πελαγώνω.

1) Φέρω τινὰ εἰς δύσκολον θέσιν, κάμνω τινὰ νὰ σκοτισθῇ, συγχύζω ἔνθ' ἄν.: "Ἡμῶνα πελαγωμένος, ἦρθε κὶ αὐτὸς μὲ τὰ ξελέματά του καὶ μ' ἀποπελάγωσε (ξελέματα = ἐριστικὴ διάθεσις, ἔριδες) Λευκ. Τὸν ἀποπελάγωσε μὲ τοῖς φασαρίεσ ποῦ τοῦ 'καμε καὶ τὰ 'χασε Κορινθ. Συνών. ἀποθαλασσοώνω 2, ζαλίζω, σασιίζω. 2) Ἀμετβ. σκοτίζομαι, συγχύζομαι ἔνθ' ἄν.: Ἀποπελάγωσε καὶ δὲν ξέρει τί νὰ κάμῃ Κόρινθ. Εἶχα τόσα βάσανα καὶ μὲ τοῖς σκοτοῦρες τῶρα τοῦ παιδιοῦ μου ἀποπελάγωσα Λευκ.

ἀποπελεκίδι τό, ἀμάρτ. ἀποπελεσιίδι Χίος

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποπελεκῶ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδι.

Τὸ διὰ τοῦ πελεκήματος ἀποσπώμενον: Ἄσμ.

Δύνεται πέτραν πελεκᾷ νὰ χιτίζ-ζῃ περιόλι τσαὶ τ' ἀποπελεσιίδι τῆς πύργον νὰ θεμελιώσῃ.

Συνών. ἀποπελεκούδι.

ἀποπελεκούδι τό, ἀγν. τόπ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποπελεκῶ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ούδι.

Ἀποπελεκίδι, ὁ ἰδ.: Ἄσμ.

Σὰν πεῦκο τὸν ἐστήσανε, σὰν δρυὶ τὸν πελεκούνε καὶ τ' ἀποπελεκούδι τὸν 'ς τὴν κάμινο τὰ ρίχνουν.

ἀποπελεκῶ Λεξ. Δημητρ.

Τὸ ἀρχ. ἀποπελεκῶ.

Τελειώνω τὸ πελέκημα, ἀπεργαζόμενός τι διὰ πελεκήματος φέρω αὐτὸ εἰς πέρας: Ἀποπελέκησε τὸ πωρὶ νὰ τὸ βάλωμε κατώφλι.

ἀποπέρα ἐπίρρ. ἀποπέραν Πόντ. ἀποπέρα κοιν. ἀπουπέρα βόρ. ἰδιώμ. 'ποτέρα σύννηθ. 'πουπέρα σύννηθ. βορ. ἰδιώμ. ἀπ'πέρα Στερελλ. ('Ἀμφ.) ἀουπέρα Μακεδ. ἀχ'πέρα Στερελλ. (Μέγα Χωρ.) ἀγουπέρα Ἡπ. (Τζαμαντ.) ἀπόπερα Ἡπ. Κέρκ. ('Αργυρᾶδ. κ.ά.) Πελοπν. (Τριφυλ.) κ.ά. ἀπόπειρα Στερελλ. (Λίτωλ.) 'πόπερα Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) ἀιπέρα Μακεδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. πέρα.

1) Ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους κοιν. καὶ Πόντ.: Δὲν ἦρθε ἀκόμη ἀποπέρα. "Ὅταν ἔρῃ ἀποπέρα, θὰ σοῦ τὸ παραγγείλω. Τὸν βλέπω νὰ περνοδιαβαίνει ἀποπέρα, μὰ δῶ δὲν ἔρχεται κοιν. Δὲν ἀκῶ ἀπεντοῦ ἀπόπερα, ἔλα πρὸ κοντὰ Τριφυλ.

2) Πέραν, τὸ ἀπέναντι μέρος, ἐπὶ στάσεως ἢ κινήσεως πολλαχ.: Τί κάθεσαι ἀπόπερα; πέρασε δῶ. Τὸ βουνὸ ἀπόπερα ρίχνει ἕναν ἥσκιο Ἡπ. Πάμ' ἀποπέρα 'ς τ' ἁλώνι - 'ς τὴ σταφίδα Πελοπν. ('Ανδρίτσ.) Θὰ πιάσῃ ἀπ'πέρα 'ς τοὺ Μορᾶ Στερελλ. ('Ἀμφ.) Πέρασις ἀιπέρα; Μακεδ. Κάνουμε 'ς τὸ χωριὸ λαδατίνες καὶ σαλτένονυμ' ἀπόπερα καὶ δρασκελάμε καὶ τὰ παιδιὰ μας Ἀργυρᾶδ. || Ἄσμ.

'Σ τὴν ἀποπέρα γειτονιά, 'ς τὴν παρακάτω ρούγα, μὰ λυγερὴ κοιμώτουνε 'ς τ' ἀντρός τῆς τοῖς ἀγκάλες ἀγν. τόπ.

Γιὰ νὰ περάσω ἀπόπερα νὰ πάω κατὰ τὸ βάλτο ἀγν. τόπ.

Τῆρα σὲ 'κεῖνο τὸ βουνὸ ποῦ εἶναι ψηλὸ καὶ μέγα, 'ς τὴν ἀποπέρα τὴ μερὰ κείτονται τρία κιβούρια

Ἡπ. Πβ. ἀντίπερα. 3) Μακράν, εἰς ἀπόστασιν Κέρκ.: Ἀπόπερα ἀπὸ τὸ σύνορο.

ἀποπεραθῆ ἐπίρρ. ἀμάρτ. 'ποπεραθῆ Κρήτ. ('Εμπαρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. *ἀποπεραθεν.

Ὀλίγον περαιτέρω: Ἀμε 'ποπεραθῆ 'ς τὸ σῶχωρο νὰ τὸ βρῇς.

ἀποπεράτωσι ἢ, Ἰθάκ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀποπεράτωσις.

Ἡ περάτωσις τῆς ὑφάνσεως.

ἀποπερικαίω ἀμάρτ. ἀποπερικαύγω Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. περικαίω.

Καίω ἐντελῶς ἰδίᾳ ἐπὶ ἀγροῦ ἔχοντος φρύγανα: Ἐποπερικαυφές τα πρὰ τὰ πλευρά, πότε θὰ τὰ σπείρῃς;

ἀποπερικαμῶς ὁ, Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποπερικαίω.

Τὸ τέλος τῆς περικαύσεως τῶν φρυγάνων τοῦ ἀγροῦ: 'Σ τὸν ἀποπερικαμὸ θὰ φῶ, 'γιατὶ ἔχω δουλειά.

ἀποπερρίκαυτος ἐπίθ. Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. *ἀποπερικαυτός < ἀποπερικαίω, τῆς στερήσεως δηλουμένης διὰ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου.

Ἰδ. ἀ-στερητ. 2α.

Ὁ μήπω περικαυθεὶς, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀγρῶν.

ἀποπερρισεύω ἀμάρτ. ἀποπερ'σεύκονμαι Πόντ. ('Οφ. Σαράχ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. περρισεύω.

Περρισεύω, μένω ὡς ὑπόλοιπον: Ἐπεπερ'σεύετον τὸ φαεῖν.

ἀποπερνῶ Κρήτ. κ.ά.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. περνῶ.

Περνῶ ἐντελῶς, παρέρχομαι ἀνεπιστρεπτί: Ἄσμ.

Ἐποπεράσαν οἱ καιροὶ ποῦ 'κλαιγα 'γὼ γιὰ σένα, ἐδὰ κλαίω γι' ἄλλο κορμί, κλαῖγε καὶ σὺ γιὰ μένα.

ἀποπερσέγγ τό, Πόντ. ('Οφ. Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ ἀγνώστου β' συνθετικοῦ.

Τὸ ὡς περιττὸν ἀπορριπτόμενον ἔνθ' ἄν.: "Ὅμο ἀποπερσέγγ' ἔδει με (μὲ θεωρεῖ ὡς περιττὸν, ὡς ἄχρηστον) Ὁφ.

ἀποπετριάζω ἀμάρτ. 'ποπετριάζω Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. πέτρα.

Γίνομαι ὡς πέτρα, ἀπολιθοῦμαι: Ἐποπετρίασεν τὸ χωράφι (ἔσφιξε τὸ χῶμα). Συνών. ἀποπετρώνω.

ἀποπετρώνω ἀμάρτ. 'ποπετρώνω Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. πετρώνω.

Ἀποπετριάζω, ὁ ἰδ.: Ἄσμ.

Τῶν 'τδεῖνα 'πού τὸ ἔδκιν τους ἦρταν τῶν 'ποπετρώσαν τῶ 'ὑστερα καπαρτίσασιν τῶ οἱ κόρφου τῆς ἀγκῶσαν.

ἀποπετῶ Νάξ. ('Απύρανθ.) Μετοχ. ἀποπεταμένος Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. πετῶ.

Ἀπορρίπτω. Ἡ μετοχ. ἀποπεταμένος = περιφρονημένος, παραρριγμένος Κρήτ.: Μὴ δό 'ῆς ἀποπεταμένο κ' εὐτὸ τὸ κακορρίζικο, μὰ ψυχὴ ἔχει. Συνών. παραρρίχνω, παραπετῶ, πετῶ.

